

Kriminalitáshoz vezető értéktrend általános iskolás gyermekeknél¹

KÓ József – KERESZI Klára

A szerzők a kutatás keretében a fiatalkor és gyermekkor határán álló fiúk kriminalitással kapcsolatos tapasztalatait és értéktrendjét vizsgálták. A vizsgálati mintába került fiúk iskolatípus és területi elhelyezkedés szerint reprezentálják a budapesti iskolákba járó 14 éves korosztályt. Az eredmények alapján megállapítható, hogy ezek a fiatalok már határozottan kirajzolódó értéktrenddel rendelkeznek. Véleményüket az értékpreferenciáik befolyásolják. A kriminalitással való kapcsolatuk alapján a vizsgált korosztály négy csoportba sorolható: nem érintettek, áldozatok, elkövetők, kriminális csoport. Az egyes csoportokba tartozó fiatalokat markánsan elkülöníthető értékrendszer jellemzi. A megfigyelt értékek és a kriminális tapasztalatok között szignifikáns összefüggés mutatható ki.

A kutatás célja, hogy felderítse azokat a tényezőket, amelyek következtében egy fiatalos fiú sorsa a társadalomba való beilleszkedés vagy az abból történő kiilleszkedés lesz. A sok lehetséges kiilleszkedési mód közül a kutatás elsősorban a kriminológiai vonatkozású jelenségeket vizsgálja. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy fiatalokban fellelhetők-e olyan tényezők a személyes sorsokban és élettörténetekben, gondolkodásmódban, amelyek meghatározzák, hogy valaki normakövetővé vagy bűnelkövetővé válik. Vizsgáljuk az áldozattá válás esélyeit is. Célunk egy későbbi longitudinális kriminológiai vizsgálat megalapozása, ugyanis a jelenlegi vizsgálat alapot teremthetne egy utánkövetéses vizsgálat számára, amelyben ellenőrizhetnénk a jelenlegi vizsgálat eredményeit. Ugyanezen a mintán néhány év elteltével megismételve a vizsgálatot páratlan lehetőséghez juthatna a magyarországi kriminológiai kutatás.

Az adatfelvétel

A célpopulációt a Budapesten tanuló 14 éves fiúk alkották. A mintaválasztáshoz szükséges keretpopuláció meghatározása már nehézségekbe ütközött. A cél a 14 éves fiatalok megtalálása volt. A 2010–2011-es tanévre a budapesti iskolák 8. évfolyamára 15 553 fő iratkozott be. A létszám nem pontosan fedi a célpopuláció jellemzőit. Egyrészt a beiratkozottak közel fele lány, őket nem érintette az adatfelvétel. Másrészt a 14 évesek egy része nem a 8. évfolyamon tanul. Ezért nem osztályos, hanem iskolai kiválasztáshoz folyamodtunk. Azon budapesti iskolákból alakítottuk ki a mintakeretet, ahol 7. és 8. évfolyam található. Az iskolák kiválasztása során a kerületi elhelyezkedésükhöz igazod-

¹ A kutatás az OTKA támogatásával valósult meg: OTKA K81615. A kutatás teljes anyaga megtalálható: Kereszi Klára – Kó József (2013): *Normasértés vagy jogkövetés. Fiatalkorú fiúk kriminológiai vizsgálata*. Budapest, OKRI, ELTE ÁJK.

tunk. A kiválasztott minta a budapesti 14 éves tanulók területi elhelyezkedése szerint kerületekre nézve reprezentatív. A mintakeretbe bekerült mintegy 8000 fiatalból 25%-os véletlen mintát vettünk.

A kutatás célkitűzéseinek megfelelően különös figyelmet fordítottunk az iskolából kimaradó fiatalok felkutatására. A rendszeresen, illetve sokat hiányzó fiatalok az egyéb devianciákban (alkoholfogyasztás, drogfogyasztás) is magasabb életprevalencia-értékkel jellemezhetőek, így valószínűleg a bűnügyi veszélyeztetettségük is nagyobb, mint a rendszeres iskolalátogató társaiknak. Ezért az osztályos lekérdezés azokban az esetekben, amikor a fiatal nem volt elérhető az iskolában, kiegészült egyéni lekérdezéssel. A kérdezőbiztosok többszöri megkereséssel, egyéni megkérdezés keretében kiegészítették az iskolából hiányzók interjúival az iskolában elkészített kérdőíveket. (Természetesen figyelembe véve, hogy a válaszadás önkéntes.) A speciális feladatok miatt szükséges volt az adatgyűjtés előtt a kérdezőbiztosokat külön felkészíteni a kutatás során várható problémákra. A mintába került iskolák tanulóihoz szülői felkérő levelet juttattunk el, melyben arra kértük a szülőket, hogy engedélyezzék a fiúknak a kutatásban való részvételt. A vizsgálatban való részvétel önkéntes és anonim volt.

A mintakiesés 11,7% volt. Jellemzően nem a szülők, hanem az érintett iskolák zárkoztak el a vizsgálatban való részvételtől. A mintakiesést arányos pótminta alkalmazásával ellensúlyoztuk. A mintakiesést csak abban az esetben pótoltuk, ha egy teljes iskola esett ki a mintából. Az egyéni kieséseket nem pótoltuk, de erre csak néhány esetben volt példa. Az egyéni mintakiesés aránya nem érte el a 0,5%-ot. A magas részvételi arányt ismételt megkeresésekkel sikerült elérni. A kérdezőbiztosok három és hat nap múlva ismételten felkeresték az iskolákat, és az első adatfelvételi napon hiányzókkal is felvették a kérdőíveket. Az adatgyűjtés önkitöltős kérdőívek felhasználásával történt, de a kérdezőbiztosok jelen voltak a kitöltés során, és szükség esetén segítettek a nehezen boldogulóknak. A mintába kerültek iskolatípus szerint reprezentálják a budapesti iskolákba járó 14 éves fiú korosztályt.

Kriminálitás

Az elemzések tárgyát képező célváltozót a kriminálitási helyzetekkel kapcsolatos kérdésekre adott válaszok alapján hoztuk létre. Egyaránt vizsgáltuk az elkövetői és az áldozati oldalt. A célváltozó kialakítása során kiderült, hogy még egy csoportot kell elkülönítenünk. Az áldozatok és az elkövetők csoportjai között ugyanis jelentős átfedés volt megfigyelhető. Sok fiatal mindkét csoportban szerepelt. A megkérdezett fiatalok 17,6%-a, 352 fő került ebbe a csoportba. Eredetileg csak az áldozatok és az elkövetők csoportjait szerettük volna összehasonlítani, de azt feltételeztük, hogy a közös csoportba sorolható fiatalok sajátos, a többiekétől eltérő jellemzőket fognak mutatni, ezért ezt a csoportot is – elkülönítve – bevontuk a vizsgálati körbe.

A kriminálitással kapcsolatos kérdések alapján felállított változó egy, a veszélyeztetettség, veszélyesség dimenzióban mozgó intenzitás skálának tekinthető. A skála elemei a következők szerint alakultak:

- *Nem érintettek* vagy *normál populációnak* tekintettük azokat, akik nem voltak még áldozatok, és nem is követtek el kriminális cselekményt egynél többször. (Negatív [1-es vagy 2-es] válasz a K36, K42, K44, K46, K50, K48, K52, K54, K56 kérdések mindegyikére.)
- *Áldozatoknak* tekintettük azokat a fiatalokat, akik már több alkalommal kerültek áldozati helyzetbe, de maguk nem követtek el semmilyen kriminális cselekményt. (Pozitív [2-nél nagyobb] válasz a K36, K42, K44, K46, K50 kérdésekre.)
- *Elkövetőknek* azokat a fiatalokat tekintettük, akik már több alkalommal követtek el valamilyen kriminális cselekményt, de áldozati szerepben nem voltak. (Pozitív [2-nél nagyobb] válasz a K48, K52, K54, K56 kérdésekre.)
- *A kriminalizálódó vagy kriminális csoportba* soroltuk azokat a fiatalokat, akik már több alkalommal követtek el valamilyen kriminális cselekményt, de áldozatként is többször volt már alkalmuk megtapasztalni ezeknek a cselekményeknek a következményeit. (Pozitív, [2-nél nagyobb] válasz a K36, K42, K44, K46, K50 kérdésekre és pozitív válasz a K48, K52, K54, K56 kérdések valamelyikére is.)

Az elemzések során ezekben a kategóriákba tartozó fiatalok jellemzőit hasonlítjuk össze.

csoport	a csoport létszáma (fő)	arány (%)
normál	1014	50,7
áldozatok	239	11,9
elkövetők	396	19,8
kriminalizálódó	352	17,6
összesen	2001	100

1. táblázat: Az egyes kategóriákba tartozó fiatalok száma

Erkölcsei vétségek skálája

A kérdéssor eredetileg 22 elemből áll, amelyeket kiegészítettünk két további vétséggel.² A kérdések egy-egy erkölcsi vagy éppen törvénysértési vétséget fogalmazznak meg. A megkérdezetteknek ezekről kell nyilatkozniuk, hogy mennyire tartják súlyosnak vagy megengedhetőnek. Az értékelés egy 10 fokú skálán történik, amelyen az 1-es azt jelenti, hogy az adott cselekedet rendkívül súlyos, így azt semmilyen körülmények között nem szabad elkövetni, a 10-es pedig azt jelenti, hogy nem tartják vétségnek, bármikor elkövethető a cselekedet.

Hipotézisünk szerint a kriminális cselekedeteket sok minden motiválhatja. Attól függően, hogy valaki milyen elmélet pártján áll, kereshetjük az okokat a deprivált környezetben, a családi körülményekben, a kedvezőtlen környezeti hatásokban, a társadalmi kirekesztettségben, vagy az egyéni adottságokban. De mindegy, hogy milyen okokra vezetjük vissza a kriminális cselekmények elkövetését, megvalósítását az érték-

² Harding, Stephen et. al. (1986): *Contrasting Values in Western Europe*. London, Macmillan.

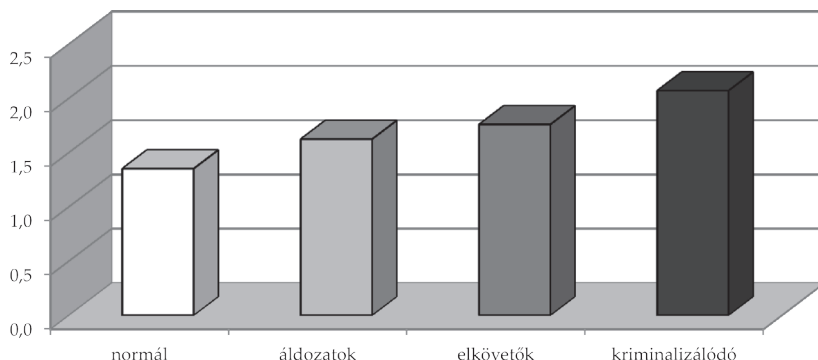
rendben megjelenő sajátosságok teszik lehetővé. Az a gondolat, hogy valamit megtehetek vagy meg kell tennem, akkor is, ha az erkölcstelen vagy/és törvénytelen, csak akkor születhet meg, ha ez a vélekedés beletartozik az egyén értéktrendjébe.

Tehát azt gondoljuk, hogy a kriminális cselekedetet elkövetők értéktrendjének különböznie kell a többség, vagy más megközelítésben a normakövetők értéktrendjétől. Emellett lehetséges, hogy az áldozatok esetében is megfigyelhetünk valamilyen, a többiekétől eltérő mintázottságot, amely az áldozati léthez vezet, vagy abból fakad. Ezt a két csoportot akartuk megvizsgálni a gondolkodásmód, az értéktrendek megközelítésében, hogy valóban kimutathatók-e a feltételezett eltérések, illetve hogy ezek megjelennek-e már 14 éves korban is.

Az eredmények elemzése során gyorsan kiderült, hogy van még egy harmadik csoport is, amelynek tagjai mind áldozati, mind elkövetői szerepben gyakran megjelennek. Ezt a csoportot is elkülönítettük és vizsgálat alá vettük abban a reményben, hogy az áldozati és elkövetői csoportok közötti átmenet jellegzetességeit vizsgálhatjuk meg a segítségükkel. Az elemzések azonban kimutatták, hogy ennek a csoportnak a tagjai nem átmenetet képeznek az áldozatok és az elkövetők között, hanem sajátos külön jellemzőkkel rendelkeznek, amelyek alapján az ebbe a körbe tartozó fiúkat tekinthetjük a legveszélyeztetettebb és legveszélyesebb fiataloknak.

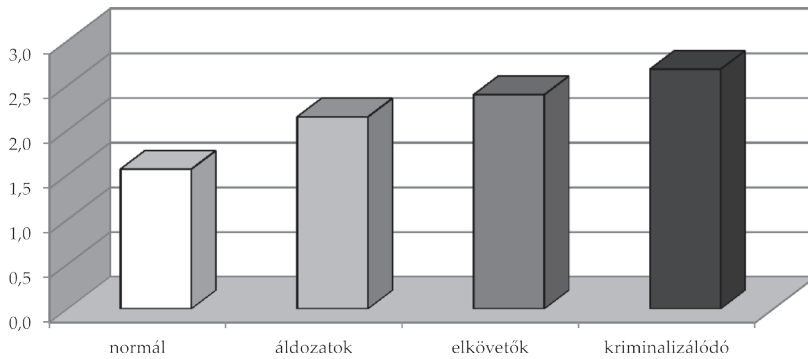
Az erkölcsi vétségek skála kérdéseire adott válaszok alapján a négy vizsgálati csoport válasza szinte minden esetben szignifikáns³ különbségeket mutattak. Egyedül az öngyilkosság megítélésével kapcsolatos vélemények esetében nem volt szignifikáns az eltérés az egyes csoportok véleménye között.

Jellemzően az a tendencia rajzolódott ki, hogy a legkevésbé megengedő véleményt az átlag- vagy alappopulációba tartozó fiatalok fogalmazták meg. Az áldozatok véleménye ennél megengedőbb volt: „félúton” az átlagpopuláció és az elkövetői csoport véleménye között. Az elkövetők csoportjába tartozók véleménye távolabb esett a normál csoporttól. A kriminális csoportba tartozók fogalmazták meg a legszélsőségesebb véleményt a kérdésekkel kapcsolatban, és az ő válaszaik vannak legtávolabb a normál csoporttól.

1. ábra: A „Szabad-e elkötni másnak az autóját és elmenni vele valahová?” kérdésre adott attitűdválaszok átlagértékei

3 Chi-Square Tests Pearson Chi-Square $p < 0,0001$.

2. ábra: A „Szabad-e marihuánát vagy hasist szívni?” kérdésre adott attitűdválaszok átlagértékei

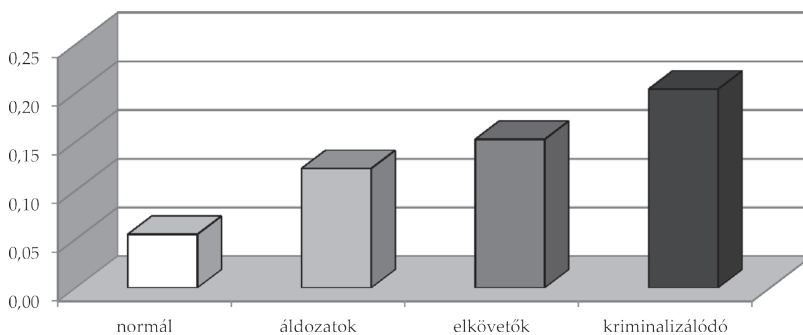
Az erkölcsi vétségeket négy csoportra osztottuk:

- anyagi előnnyel járó döntések
- devianciákkal kapcsolatos vélemények
- saját érdek előnyben részesítése
- erőszakos magatartások

Anyagi előnnyel járó döntések

Az anyagi előnnyel járó döntések olyan dilemmákat tartalmaznak, ahol az erkölcsileg kívánatos megoldás választásának elutasítása közvetlen anyagi előnyt eredményez a megkérdezett számára: Szabad-e talált pénzt megtartani? Jegy nélkül utazni tömegközlekedési járműveken? Lopott holmit megvásárolni?

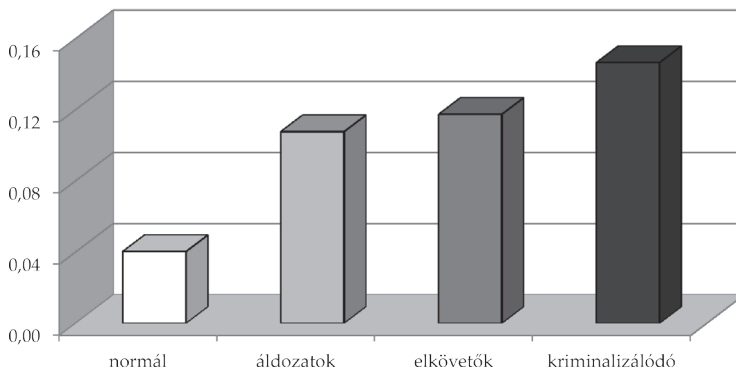
A kriminális cselekményeket elkövetők esetében azt vártuk, hogy megengedőbbek lesznek ezekben a kérdésekben, azaz nagyobb arányban vélik elfogadhatónak az erkölcsi elvárásokkal ellentétes döntéseket. A várakozásunk be is igazolódott, valóban többen tartják elfogadhatónak a saját anyagi előnyüket eredményező döntéseket, szemben az erkölcsi elvárásokkal. Az viszont már meglepő volt, hogy az áldozatok csoportjába tartozók is szignifikánsan nagyobb arányban döntöttek a saját érdekük szerint, szemben az erkölcsös magatartással. A vegyes csoportba tartozók véleménye volt legmesszebb a normál populáció véleményétől. Az ebbe a csoportba tartozók az áldozatoknál és az elkövetőknél is magasabb arányban döntenek a saját javukra az erkölcsi elvárásokkal szemben.

3. ábra: Az anyagi előnnyel járó normasértésekkel kapcsolatos attitűdválaszok átlagértékei

Devianciákkal kapcsolatos vélemények

A devianciákkal kapcsolatos kérdések során a drogfogyasztással, rendszeres alkoholfogyasztással, öngyilkossággal, homoszexualitással, prostitúcióval kapcsolatos véleményekre voltunk kíváncsiak. A válaszok ebben az esetben is szignifikáns⁴ eltéréseket mutattak a normál populáció és a vizsgált csoportok között.

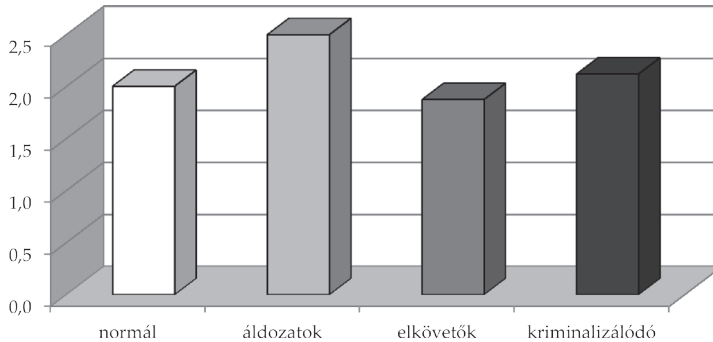

4. ábra: A devianciák elfogadásával kapcsolatos attitűdválaszok átlagértékei

A kriminalitással kapcsolatba került fiatalok lényegesen megengedőbben viszonyulnak a különböző devianciákhoz, mint a normál populáció tagjai. Mindenféle deviancia elfogadhatóbb számukra. Az egyetlen kivételt a homoszexualitás megítélése jelentette. Ebben a kérdésben a válaszok „szokásos” elrendeződése módosult. A leginkább elfogadó az áldozatok csoportja volt. A többieknél messze toleránsabban ítélik meg a jelenséget. Az elkövetők csoportja azonban rendkívül elutasító véleményt fogalmazott meg a homoszexualitással kapcsolatban, még az átlagpopulációénál is elutasítóbbat. A

4 Ryan-Einot-Gabriel-Welsch F test sig.: 0,000.

kriminális csoportba tartozók véleménye ezúttal kevésbé megengedő volt. Véleményük az átlagpopuláció értékeléséhez áll közelebb.

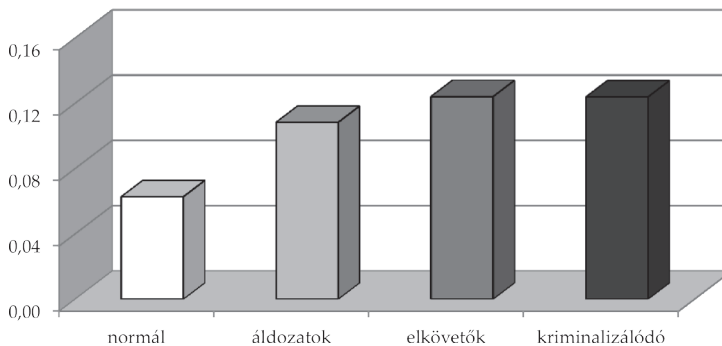

5. ábra: A homoszexualitás elfogadásával kapcsolatos attitűdválaszok átlagértékei

Saját érdek előnyben részesítése

Az erkölcsi kérdések harmadik csoportjába azokat a kérdéseket soroltuk, amelyek esetében a saját érdek kerül szembe az erkölcsi elvárásokkal, például: Szabad-e házásoknak külső szerelmi kapcsolatot fenntartani? Érdekből hazudni? Elfogadható-e a válás és az abortusz? Megengedhető-e az eutanázia?

Akik magas értékeket adtak az ebbe a csoportba tartozó kérdésekre, azok a saját érdekeiket követik, szemben a társadalmi, erkölcsi elvárásokkal. A vizsgált csoportok válaszai ebben az esetben is szignifikáns⁵ eltérést mutattak az átlagpopuláció válaszhöz képest. A viktimizációs tapasztalattal rendelkező csoportok sokkal inkább hajlamosak a saját érdekeik szerint cselekedni, mint azt a többi fiatal tenné. Ez igaz az áldozatok csoportjának tagjaira is.

6. ábra: A saját érdek előnyben részesítésével kapcsolatos attitűdválaszok átlagértékei

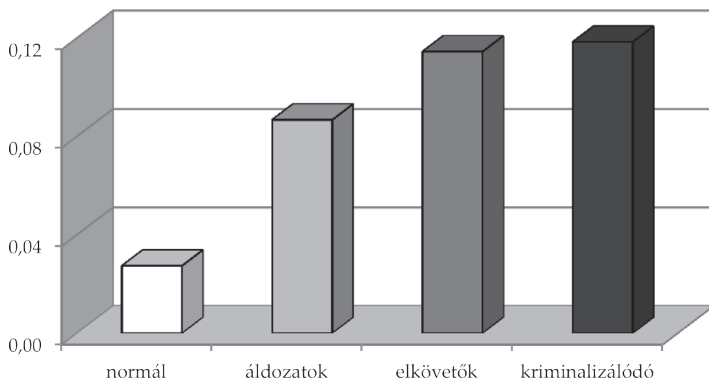
5 Ryan-Einot-Gabriel-Welsch F test sig.: 0,000.

Az elkövetői és a kriminális csoport tagjainál talákoztunk a legmagasabb értékekkel. Ők azok, akiket leginkább az önérdek vezérel. Az elvárásokhoz való alkalmazkodás, az erkölcsi szabályok betartása és a saját érdekükben álló cselekedetek közötti választás számukra egyértelmű. Szinte minden esetben azt választják, ami számukra előnyösebb.

Erőszakos magatartás

Ebbe a kategóriába olyan kérdések kerültek, mint: Szabad-e megverni valakit csak azért, mert haragszunk rá? Erőszakkal elvenni valakitől egy olyan dolgot, amit nagyon szeretnénk megkapni? Valakit erőszakkal szexuális kapcsolatra kényszeríteni? Rendőrrel összeverekedni? Önvédelemből ölni?

A válaszokat vizsgálva itt is a már „megszokott” sémát látjuk. A kriminális cselekményekkel kapcsolatba került fiatalok szignifikánsan⁶ toleránsabbak az erőszakkal szemben, mint az átlagos fiatalok. Érdekes, hogy az áldozatok csoportjának tagjai, akik maguk is szenvedő alanyai az erőszaknak, megengedőbbek ezekkel a cselekményekkel kapcsolatban, mint az átlagpopuláció tagjai. Véleményük közelebb áll az elkövetőkéhez, mint az átlagos fiatalokéhoz.

7. ábra: Az erőszakos magatartásokkal kapcsolatos attitűdválaszok átlagértékei

Az elkövetői csoporttal szemben szinte elvárás volt, hogy elfogadják, támogassák az erőszakos megnyilvánulásokat. S ők meg is feleltek ennek az elvárásnak. Az ő értékrendjükben elfogadott az erőszak. Ez az erőszak azonban kifelé irányul – a csoport tagjai egymás között nem mutatnak jelentős agresszivitást.

Más a helyzet a kriminális csoportnál, ahol még az elkövetőkénél is magasabb az erőszakos cselekedetek elfogadottsága. Esetükben nem volt megfigyelhető „szolidaritás”, egymással is éppen olyan agresszíven viselkednek, mint más csoportok tagjaival. Csaknem azonos arányban követnek el agresszív cselekedeteket és válnak áldozattá.

6 Ryan-Einot-Gabriel-Welsch F test sig.: 0,000.

Összefoglalás

Az *áldozatok értéktrendje* szignifikánsan eltér az átlagpopuláció értéktrendjétől. Az elkülönülés valahol félúton jár az átlagcsoport és az elkövetők csoportja között. Mindenképpen figyelemre méltó, hogy az áldozatok értéktrendje is különbözik a többiekétől. Sokszor nagyon távol áll az általános nézetektől. Úgy tűnik, nem véletlen, hogy kik kerülnek áldozati szerepbe. Az áldozatok gondolkodása, értéktrendje és az értékek által indukált viselkedése eltér a többiekétől. Sok vonatkozásban az elkövetők értéktrendjéhez közelít, bár vannak lényeges különbségek. A különbségek azonban nem az erőszakos vagy törvénytelen, erkölcstelen cselekedetek elítélésében jelentkeznek. Azt vártuk volna, hogy az erőszakos és a vagyon elleni cselekmények megítélésében fognak különbözni az elkövetőktől, és elítélik azokat. A várakozásainktól eltérően azonban mind a vagyon elleni kisebb súlyú bűncselekmények, mind az erőszakos magatartások esetében jóval megengedőbbek, mint az átlagos fiatalok. Pedig rendszerint ilyen cselekmények áldozataivá válnak. Úgy tűnik, mintha elfogadták volna az áldozati szerepüket, s azt gondolják, hogy ez a világ rendje. Az elkövetők fosztogatják és zaklatják őket, de ez többé-kevésbé rendben van így. De csak félútig merészkednek el az általános értéktrendtől. Az elfogadható számukra, hogy erőszakkal elvegyen valaki kisebb dolgokat, vagy ellopja azokat, de a nyílt erőszak elfogadásáig nem jutnak el. Valakit megverni, mert haragszunk rá, vagy egy rendőrrel összeverekedni, esetleg önvédelemből megölni valakit már nem elfogadható viselkedés számukra.

Az *elkövetők csoportja* sajátos, a többiekétől szignifikánsan különböző értéktrenddel rendelkezik. Elsősorban az önérdek vezérli őket. Ha szembekerülnek az erkölcsi, törvényi elvárások, előírások az ő saját érdekeikkel, akkor habozás nélkül az utóbbit választják. Anyagi vagy más természetű előnyök megszerzése érdekében nem riadnak vissza a szabályok, esetleg a törvények megsértésétől. Elfogadott számukra az erőszak, de ez elsősorban az általuk elkövetett erőszak elfogadását jelenti. Azt nem szeretik, ha valaki velük szemben lép fel erőszakosan. Az elkövetői csoportból az egyik fiatal azt a választ adta, hogy semmiképpen sem szabad megverni valakit, mert haragszunk rá. Majd zárójelben odaírta, hogy „csak nekem”.

Az erőszak számukra az érdekérvényesítés elfogadott formája. Ugyanakkor bizonyos kérdésekben nagyon konzervatív értéktrend jellemzi az elkövetők csoportjába tartozó fiatalokat. Nem elfogadható számukra a válás, az abortusz. Fontos a házastársi hűség. A homoszexualitást erőteljesen elutasítják. Az a benyomásunk támadt az elemzés során, hogy a régi gengszterfilmekben, az olasz maffiózók által megjelenített értéktrenddel találkoztunk. Sok kis Corleone válaszolt a kérdéseinkre.

Végül a *kriminális csoport*: a kutatás egyik legfontosabb eredményét jelenti e csoport létezésének feltárása. Kezdetben csak az áldozatok és az elkövetők csoportját akartuk összehasonlítani az átlagnépességgel, de kiderült, hogy van egy olyan csoport is, amelynek tagjai gyakran válnak áldozattá, de sokszor követnek el maguk is kriminális cselekményeket. A vizsgált fiataloknak ez a csoportja volt az, amely leginkább különbözik a többiekétől. Teljesen sajátos, egyedi értéktrend és viselkedés jellemzi őket. Ennek

a csoportnak a tagjai fogalmazták meg a legszélsőségesebb véleményt az egyes kérdésekben. Számukra is a legfontosabb az önérdek. Elsősorban a saját érdekeik vezérlik a viselkedésüket. Az elkövetők csoportját is meghaladó mértékben vezérli viselkedésüket a saját érdek és az előnyök megszerzése. Nincsenek gátlásaik. Ha szükségük van valamire, elveszik, függetlenül attól, hogy az erkölcsös vagy törvényes-e. Az erőszakos viselkedés teljesen elfogadott számukra. Nincs olyan kitétel, mint az elkövetőknél, akik szívesen alkalmaznak másokkal szemben erőszakot, de azt már nem szeretik, ha ők lesznek az áldozatok. A vegyes csoport tagjai akkor sem riadnak vissza az erőszaktól, ha az számukra is veszélyes lehet.

Ennek a csoportnak a tagjai vannak leginkább elszigetelődve a többiektől. A szociális különállásuk, elszigetelődésük értéktrendjükben is tükröződik. Az ő véleményük különbözik leginkább az átlagpopulációtól. Valószínűleg e miatt a különállás miatt kerülnek sokszor konfliktusba társaikkal. Úgy tűnik, hogy az ebbe a csoportba tartozó fiatalok közül többen elindultak a bűnözővé válás útján. S ha nem sikerül az értéktrendjüket és viselkedésüket közelíteni a többség által elfogadotthoz, akkor végig is fognak menni ezen az úton.

SUMMARY

Opportunities for prevention of primary school age, a value test light

KÓ József – KEREZSI Klára

The authors are analyses in the context of values structure related to the bordering childhood and youth boy's criminality experiences. The test sample was represented school type and geographical location by 14-year-old age group with the schools in Budapest. The results show that these young people have strong value systems have outlined. And opinions are accurate picture of the world around them. Views on the value preferences influence. By agreement with the criminality examined the relationship can be categorized into four groups: those involved, victims, offenders, criminal groups. Young people in each group are characterized by markedly distinct value system. There is significant correlation between the observed values and the criminals experience.